

Els edificis d'oficines, centres comercials i de lleure són l'especialitat d'en Joan Francesc Serra Andreu, si bé treballa en tot tipus de construcció: "Els despatxos d'arquitectura tendeixen cada cop més al model americà, constituït per equips pluridisciplinars que inclouen totes les vessants requerides per al fet arquitectònic. Tot això sempre que siguin enfocades tenint en compte el màxim de cura per no ometre els aspectes socials, que han acompanyat l'edificació des del principi dels temps". Considera l'adjectiu "*humanista* tant en quant s'identifiqui amb l'estudiós que desenvolupa un corrent de pensament que situï l'home com a centre del seu interès, amb totes les seves condicions com a ésser humà individual i col·lectiu".

I és que actualment la tasca de l'arquitecte ha de tenir en compte tota la societat i la seva evolució: "Encara que faci obres de grans dimensions, l'arquitecte mai no ha de perdre la proporció humana, i com a referent el petit habitat o nucli bàsic de qualsevol activitat". I això ho diu un expert a crear espais de més de deu mil metres quadrats: "Hi ha qui quan treballa en aquest tipus de grans construccions margina els encàrrecs d'habitatges provinents de particulars. En el meu cas, només són amics i coneguts els que em demanen aquest tipus d'immobles, que aprofito i no rebutjo mai".

En el cas dels promotors, la qüestió és diferent: "És un tracte purament comercial, en què el client busca la seva rendibilitat. Això provoca que als arquitectes ens resulti molt difícil incorporar innovacions en els habitatges dissenyats per a aquestes firmes. Per sort, no obstant, el promotor ja ha pres alguns riscos pel que fa a l'estètica del producte, tot seguint una societat catalana que ha incorporat l'arquitectura entre els símbols de progrés".

Les innovacions arquitectòniques haurien de reflectir els canvis que s'estan operant a les famílies catalanes: "Ja s'estan aplicant conceptes nous per habitatges dirigits a usuaris de totes les edats. Per a la gent gran es produeix un augment d'habitatges amb tot tipus de serveis, que resulten molt cars quan són d'iniciativa privada; hauria de ser l'administració la que facilités i desenvolupés aquestes tipologies residencials, situant-les en els nuclis urbans per la seva millor comunicació social. Per als joves, el cert és que l'arquitectura comercial està desvirtuant la idea tradicional de la família, i això ho demostra el fet que s'estan construint habitatges molt petits i cada cop més cars, a causa de la manca de sòl". Per aquest motiu, "el públic només pot accedir al mínim de metres quadrats necessaris per viure, la qual cosa suprimeix tota possibilitat d'acollir a casa la resta de parents en un moment determinat", insisteix. "Ja no es pot parlar del que passava als anys 60, quan en un mateix habitatge convivia tres generacions: avis, pares i fills. Els membres de la família són cada vegada més i més independents, de manera que a les llars la possibilitat de transmissió cultural i vivencial són cada cop més minses". Sigui com sigui, el nostre interlocutor destaca que "en un habitatge, la funcionalitat de l'arquitectura ha d'anar d'acord amb la seva estètica. Cal un diàleg constant interior-exterior i a l'inrevés".

Tot i que el nostre país gaudeix de creatius compromesos, en Joan Francesc considera que "corporativament, la tasca de l'arquitecte no

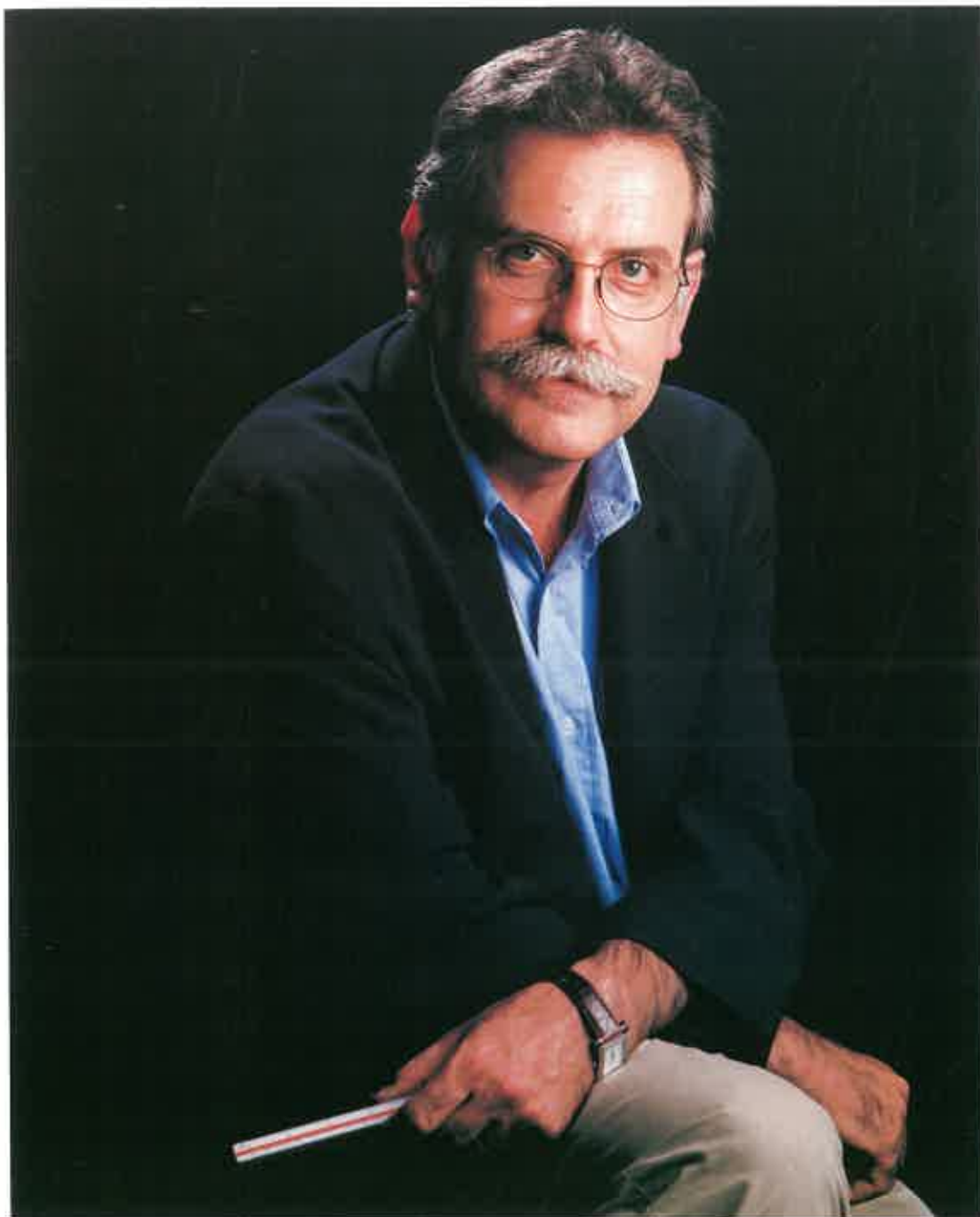
està ben explicada ni tramesa a la societat, adulterada pel molt intrusisme existent. S'ha arribat a una arquitectura de consum en la qual l'arquitecte té poc a veure". Al mateix temps, valora molt positivament el fet que "l'arquitecte tingui la seva veu com a col·lectiu amb idees. De fet, les agrupacions culturals encara s'haurien de manifestar més, en col·laboració amb les administracions".

És clar que l'obra és l'eina de què, com a resultat, disposa l'arquitecte per manifestar-se. En el cas del nostre interlocutor, i com hem avançat al principi, aquesta manifestació pren sovint la forma d'espai comercial i d'oci. Potser caldria plantejar-se si el nom que reben aquests espais és el més escaient: "En aquests moments hi ha un intens debat sobre la qüestió de si el lleure és la gran atracció dels centres comercials. Actualment no es pot concebre un centre comercial que no inclogui activitats d'oci. Dues d'aquestes activitats són el cinema i la restauració, que aporten a aquests espais un component cultural i familiar. El vídeo, a diferència del cinema, no ofereix la possibilitat de cultivar les relacions socials. No podem perdre de vista el fet que el cine sempre s'ha basat en l'espectacle: grans imatges, gran pantalla, millor so, moltes comoditats... Aquest és el gran repte amb què avui juguen les grans empreses de cinemes".

Tots aquests són conceptes que el professional ha de tenir molt en compte a l'hora de dissenyar aquest tipus d'espais: "Tot arquitecte té possibilitats d'adquirir una especialització, sempre que s'introdueixi en un món comcret i l'estudi. Ningú no neix especialitzat; senzillament, arriba un moment en què la professió et porta per un determinat camí. Es comença per contactar amb un promotor de cinemes a qui li agradi la teva feina i la resta és el teu treball. És bàsic ser capaç d'incorporar les innovacions tecnològiques en les teves obres, avançant constantment en una evolució arquitectònica".

Per la seva experiència a metròpolis de tot l'Estat espanyol, entre elles Barcelona, Sevilla, Madrid, Santander, Bilbao i d'altres, el nostre protagonista considera possible que qualsevol ciutat disposi d'edificis amb personalitat pròpia: "Cal incorporar-hi elements arquitectònics propis del professional, però aquest és un pas que al promotor li costa molt de fer. L'empresa promotora, un cop ha assolit cert estil que li funciona li costa molt canviar-lo. En el cas de centres comercials i d'oci, vist el seu caràcter d'ús, els fa obeir estètiques pròpies".

A més dels espais comercials i de lleure que ha dissenyat, el nostre convidat té al seu currículum altres obres destacades, entre elles un conjunt de tres edificis a Sevilla per a una companyia d'assegurances. "El recordo amb molt d'afecte, en primer lloc perquè va coincidir amb l'Expo 92 i en segon lloc perquè va ser la primera obra de significació urbana que feia a una ciutat que no era la meua. Volia ser molt respectuós amb aquella capital, no deixant d'incorporar una arquitectura pròpia però no diametralment oposada a la que es donava en aquella zona. Recordo que l'última vegada que els vaig visitar, el taxista que em va dur des de l'aeroport, desconeixent que jo n'era l'artífex, i en donar-li el carrer de destí, em va puntualitzar la significació dels edificis". Quina millor prova pot haver-hi que l'obra d'un autor ha esdevingut un referent?

“Encara que faci obres de grans dimensions, l’arquitecte mai no ha de perdre la proporció humana, i, com a referent, el petit hàbitat o nucli bàsic de qualsevol activitat”

Joan Francesc Serra - Barcelona (Barcelonès)